

SKOLEFRI

Oktober 2023

Nr. 9

Fri skærm eller ej?

**Voksenlivet
efter unschooling**

**Unschooling i et
traumeinformeret
perspektiv**

**Tanker om den
såkaldte samfundskontrakt**

Når uret bliver ret: Civil ulydighed i Frankrig

www.fritliv.nu

indhold

04

MÅNEDENS ANBEFALING

Kunsten at sige nej. Jesper Juuls bog er fyldt med enkel visdom om den svære balancegang i at sige 'ja' til andre, uden samtidig at sige 'nej' til sig selv.

05

DEN SÅKALDTE SAMFUNDskonTRAKT

Vanilla Sommer deler sine tanker om den efterhånden berømte "samfundskontrakt" - som de fleste skolefrie familier helt med vilje ikke overholder....

07

VOKSENLIVET EFTER UNSCHOOLING

23-årige Freya Guillaume er en af de få danske unge på sin alder, som er 100% vokset op med unschooling. Her fortæller hun hvordan hendes liv ser ud i dag.

08

CIVIL ULYDIGHED I FRANKRIG

Siden september sidste år, er hjemmeundervisning blevet gjort ansøgningspligtigt i Frankrig, men en gruppe familier nægter at anerkende den nye situation.

10

UNSCHOOLING FRA ET TRAUMEPERSPEKTIV

Whilliam Simonsen er Totum-kropsterapeut og har nogle spændende tanker om læring, diagnoser og om vores samfundsindretning i det hele taget.

11

FRI SKÆRM ELLER EJ?

Spørgsmålet om 'skærme' fylder hos mange forældre, og er ofte anledning til bekymring eller konflikter. Her får du en vinkel på emnet fra et unschooling ståsted.

Kære Læser!

Hvilke følelser vækker ordet ‘ansvar’ i dig?

Jeg oplever ofte, at begrebet for mange bliver til noget med skyld og skam. Skyld når det skal placeres, og skam når man ikke lever op til det.

Vores kære statsminister Mette F. pegede i sin åbningstale i Folketinget på, at børnene skal tage ansvar i klasseværelset, og at forældrene skal sørge for, at børnene er rustede til at indgå i skolens fællesskab. Ansvar, ansvar, ansvar. Men for hvem? Og for hvad?

I begge disse eksempler handler det faktisk om at være ansvarlig for noget eller nogen udenfor sig selv. Og det er problematisk. Ansvar må først og fremmest være personligt. Men sådan er vores samfund bare slet ikke indrettet. Den danske samfundsmodel hviler i ekstremt høj grad

på *udlicitering af ansvar* - og det starter allerede når vi er helt små, og placeres i daginstitutioner hvor fagfolk tager ansvar for os, mens vores egne forældre går på arbejde for at “tage ansvar for fællesskabet” ved at bidrage til statskassen.

Det er problematisk på den lange bane, fordi ansvar ikke først og fremmest handler om hvem der kan peges fingre af, men om handlekraft. Om evnen til at være primus motor i eget liv.

Denne måneds udgave af SKOLEFRI stiller skarpt på ansvar fra flere vinkler; læring, grænsesætning, personlige valg og frihed.

God læse (og lytte) lyst :)

Luna Maj Vestergaard
indehaver & redaktør

Månedens Anbefaling

Kunsten at sige nej.

Af Jesper Juul

Det der med at sætte grænser er en tilbagevendende problematik for mange forældre - unschooling eller ej.

Men når man forsøger at give sine børn den størst mulige frihed, og ønsker at leve i et reelt partnerskab med dem, så bliver det bare ofte mere indviklet, fordi mange ting er til forhandling på en helt anden måde, end i en mere traditionel tilgang til opdragelse og forældreskab. Fordi-jeg-siger-det-pædagogik er heldigvis en saga blot i de fleste familier i dag, men selv med et mere ligeværdigt børnesyn og friere rammer, er der mange som har svært ved at finde "den gode måde" at sætte grænser på.

Hvordan finder man balancen mellem at give lov og holde rum for sine børns ønsker og behov uden at glemme eller negligere sine egne? Hvordan går man fra voksenstyret til partnerskab, uden at ende i balstyrisk børnevælde?

Svarene på de spørgsmål er ikke nødvendigvis simple, men der er virkelig god hjælp at hente i Jesper Juuls bog. Det hele handler nemlig om at lære at blive på sin egen

banehalvdel, og sætte grænser rundt om *sig selv* først og fremmest.

Juul skriver om "det personlige nej" at det udspringer af det ansvar vi "hver især og helt alene" har for vores egne følelser, tanker og handlinger. Et ansvar vi enten kan leve op til eller kaste fra os.

Vi kaster det for eksempel fra os, når vi siger ja, selvom vi mener nej, men ikke tør eller orker stå ved det. I de situationer går vi på kompromis med os selv, og hvis vi gør det for tit eller for meget, så påvirker det vores relationer negativt.

Bogen var virkelig en øjenåbner for mig, da jeg læste den første gang for 15 år siden, og jeg anbefaler den til alle, der ønsker at blive bedre til at afklare og hvile i deres egne nej'er og ikke mindst til at kommunikere dem hensigtsmæssigt og kærligt til andre mennesker - både små og store.

Luna Maj Vestergaard

Tanker om den såkaldte samfundskontrakt

af Vanilla Sommer

Der har været en masse postyr i medierne på det sidste om en “samfundskontrakt”. Jeg gav mit [besyv med på Instagram](#) - og det kom der meget respons på.

Blandt kommentarerne var der nogle, der spurgte om det ikke i princippet kunne være fint med sådan en kontrakt, sæt den faktisk eksisterede og ellers var lavet på en ordentlig måde?

For vi skal da være solidariske med hinanden? Jo, vist skal vi da det.

Men hvad står der egentlig i “samfundskontrakten”?

Her er hvad jeg forstår ved den:

Du er ikke god nok, som du er. Dette punkt er vigtigt, for det retfærdiggør hele kontrakten.

Du skal måles, vejes og sammenlignes og leve op til kontraktens forventninger fra første stund. Gør du ikke dét, skal du rettes til og passes ind. Der må hugges nogle hæle, og klippes nogle tæer. Det hører med.

I kontrakten er der kasser, man skal passe ind i. Og gør du ikke dét, skal du fikses på den ene eller anden måde. Du må ikke bare være, som du er.

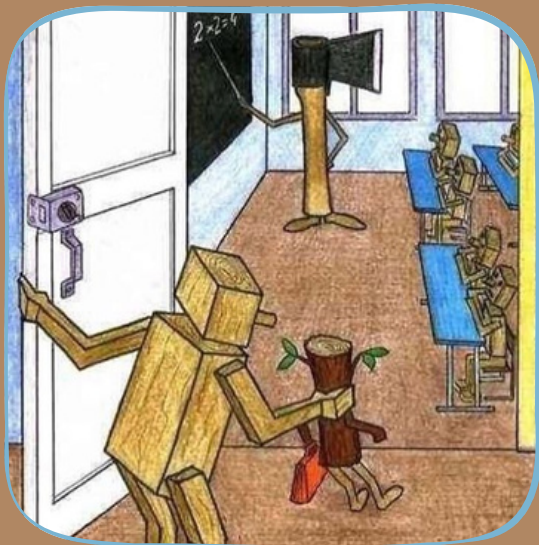
Der står også, at dine forældre ikke er velegnede til at passe på dig andet end når du lige skal spise eller sove. To dage om ugen må du godt være sammen med dem hele dagen.

Ellers er det bedst, at der er nogle professionelle, der passer på dig. Så kan dine forældre passe kontrakten imedens. Der er også ret mange, der sørger for at andre passer deres kontrakter.

Dem er der faktisk rigtig mange af.

fortsættes på næste side

På et tidspunkt skal du gå i noget, der hedder skole. Der skal du være for at lære alt det, som står i kontrakten, at du skal lære. Hvad du selv har lyst til, er ikke så vigtigt. Du har stadigvæk to dage om ugen, hvor du kan gøre næsten hvad du vil, hvis du sørger for at leve op til kontrakten de andre dage.

Der er også noget, der hedder ferie. Der må du også gerne være sammen med dine forældre. Problemet er bare, at I ikke er ret vant til at være sammen, og at det derfor kan blive en blandet fornøjelse. Faktisk synes dine forældre muligvis, at det er så hårdt at være sammen med dig, at de glæder sig til at komme tilbage på deres arbejde, hvor de kan fortsætte med at opfylde kontrakten.

En dag bliver du myndig. Da er det meningen, at du skal bestemme selv. Bortset fra, at det må du alligevel ikke helt. For nu har du brugt de første 18 år på at blive trænet i at

opfylde kontrakten. Måske synes du endda på dette tidspunkt, at det er en ganske fin idé - du kender jo ikke til andet.

Og sådan fortsætter det til den dag, du er blevet for gammel og træt til at arbejde for kontrakten. Men det skal du ikke tænke for meget over. Der findes nemlig også steder for sådan nogle som dig. Hvor der er professionelle, der sørger for dig.

De børn, du måtte have fået i mellemtiden, har nemlig ikke så meget tid til dig. De har... ja gæt hvad...?

Travlt med at opfylde kontrakten.

PS. I folkeskolens formålsparagraf står der bl.a. "Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre." Det lyder jo meget smukt. Men er det egentlig ikke bare en anden ordlyd for "overhold kontrakten, så vi kan opretholde samfundsmodellen"?

Den samfundsmodel, som vi i den grad trænger til at se efter i sømmene.

Vanilla Sommer er mor til fem børn i alderen 15-25 år. Oprindeligt fra Sverige (i et tidligere liv var hun Pippi Langstrømpe) men bosat i Danmark siden 1995. Professionel kaffedrikker og uofficiel indehaver af Skørpings største Mumikrus-samling.

Online er hun at finde på vanillasommer.dk og på [Instagram](https://www.instagram.com/vanillasommer), hvor hun stiller spørgsmål til det etablerede narrativ og italesætter unschooling aka det levede liv.

VOKSENLIVET EFTER UNSCHOOLING

Freya Guillaume, 23 år

For mig var det meget befriende og lærerigt at vokse op udenfor skolen. Vi hyggede os og gik meget på legepladsen og tog på forskellige udflugter. Hjemme havde vi masser af bøger, spil og aktiviteter vi lavede sammen. Jeg sætter stor pris på at have været så meget sammen med mine søskende som barn. Det har skabt et helt specielt bånd, selvom vi ikke ser hinanden så tit i dag, hvor jeg er flyttet hjemmefra.

Unschooling for mig har betydet frihed og selvstændig tænkning. Jeg er glad for at være opdraget sådan, for det gør at jeg ser på livet lidt anderledes end mange "normale" unge gør. Jeg har haft frirum til at gøre det JEG havde lyst til, når jeg havde lyst til det. Det ville jeg ønske at alle havde muligheden for.

Jeg bliver så ked af at høre når venner eller bekendte siger at de er startet på gymnasiet, eller på en uddannelse fordi de har følt de blev nødt til det, eller fordi "jamen det gjorde alle andre."

Jeg har ikke noget problem med skoler og undervisning i sig selv, men det er et problem, at det bliver til en forpligtelse og ikke et valg. Jeg er glad for at jeg har kunnet, og stadig kan, tage mine helt egne valg.

Mit første job var som ungarbejder hos Bodenhoff. Da jeg var 18 år fik jeg job i Bilka, først som kassemedarbejder og senere i kundeservice. I dag arbejder jeg som hotelreceptionist, og er trampolintræner for børn og unge. Det er en sport jeg selv har dyrket meget i min barndom, og det er dejligt at kunne holde lidt ved det på den måde.

For et par år siden overvejede jeg at uddanne mig til Eventkoordinator, og valgte derfor at tage 9.kl eksamen i dansk, matematik og engelsk på AVU, for at vænne mig lidt til den måde at studere på forinden. Det gik superfint, selvom jeg aldrig har arbejdet formelt med fagene i min opvækst. Jeg kunne mange af tingene i forvejen, og det jeg ikke vidste, lærte jeg jo på skolen.

Jeg er stadig interesseret i uddannelsen, og ender måske med at tage den en dag, men for nu er jeg glad for mit arbejdsliv som det er.

Når uret bliver ret, bliver modstand en pligt!

Eller i hvert fald en selvfølge for mange. Det er tilfældet aktuelt i Frankrig, hvor det siden september 2022 er blevet sværere at være unschooler. Hjemmeundervisning er nemlig blevet underlagt statslig godkendelse, og en stor del af ansøgningerne bliver desværre afvist.

I følge sammenslutningen Mouvement Enfance Libre er det i nogle regioner mere end 90% af ansøgningerne der munder ud i et afslag.

En gruppe på omkring 50 familier nægter dog at anerkende den nye situation, og har startet en bevægelse af regulær civil

ulydighed. Nogle af dem har ansøgt og fået afslag, andre har af principslet ikke ansøgt til at starte med, men fælles for dem alle er, at de risikerer bødestraf på op til 7500€ samt 6 måneders fængsel. Ingen er dog heldigvis blevet frihedsberøvet endnu, men et stigende antal forældre bliver hevet i retten og flere familier har allerede fået frataget børneydelsen, ligesom mange er blevet indberettet til de sociale myndigheder.

Pauline B. er mor til to børn på 4 år og 18 mdr. og valgte at indtræde i civil ulydighed, da deres anmodning om HU* blev afvist. For hende er det ekstremt problematisk, at forældre med denne lovændring er blevet frataget det primære ansvar for deres egne børn, og nu i praksis placeret i en underdanig position, hvor man skal spørge Staten om lov til at beholde sine børn.

*i Frankrig indtræder undervisningspligten når barnet fylder 3 år.

Pauline og hendes mand havde ansøgt om HU på baggrund af deres dobbelte kulturelle tilhørsforhold, der blandt andet betyder at de taler to sprog i hjemmet og rejser meget mellem Frankrig og Sydamerika.

Da ansøgningen blev afvist, burde deres søn være startet i skole, men her valgte familien så i stedet at klage over afgørelsen og sideløbende træde ind i civil ulydighed. I dette tilfælde endte det hele dog på overraskende vis positivt, da deres klage af uvisse årsager pludselig blev imødekommet og familien dermed nu har fået tilladelse til HU for det indeværende skoleår.

Det ændrer dog ikke på Paulines grundlæggende opfattelse af det principielt forkerte og undertrykkende i lovændringen, og hun ved ikke hvordan de vil forholde sig til det, når der skal ansøges igen til næste sommer:

“Vi har SLET ikke lyst til at indsende en ansøgning, for det er helt absurd at man skal være nødt til at spørge om lov til at opfostre sine egne børn. Alt i mig stritter i mod. Vi synes også, at det er ekstremt vigtigt at støtte op om modstandsbevægelsen, da enhver form for civil ulydighed jo er afhængig af at bevægelsen vokser sig så stor og stærk som muligt.

Det føles på en måde lidt illoyalt, at ‘stå med sit på det tørre’ mens andrefamilier kæmper aktivt på frontlinjen for en frihedsrettighed der vedkommer os alle sammen. Plus, at vi jo ikke engang kan være garanteret et positivt udfald igen, selvom vi vælger at være gode, lovlydige borgere og følge proceduren.”

Mere info om den aktuelle situation og HU generelt i Frankrig kan findes her:

parentconcept.com (på engelsk)

instructionenfamille.org (på fransk)

liberteeducation.com (på fransk)

unschooling

i et traumeinformeret perspektiv

"Diagnosekulturen er noget mærkeligt noget. I min verden har det altid noget at gøre med en form for traumatisering. Vi bliver traumatiserede af at vi har en kultur, hvor der ikke er plads til at give børn det de har behov for."

Whilliam Simonsen er 35 år og kandidat i humanfysiologi fra Københavns Universitet. Herudover er han uddannet Totum Kropsterapeut - med traumeterapeutisk overbygning.

Udover at behandle er han assisterende underviser på en kroppsykodynamisk traumeterapeutuddannelse.

Whilliam interesserer sig især for hvordan tidlig tilknytning (og tilknytningstraumer) former mennesker ind i voksenlivet, og hvordan vores samfund og kultur spiller ind på det.

Jeg faldt over Whilliams [profil på Instagram](#) hvor han deler en

masse virkelig spændende ting om nervesystemets opbygning, diagnoser og samfundsmodellens betydning for menneskers (mis)trivsel generelt, så jeg inviterede ham til en snak om unschooling i det perspektiv.

FRI SKÆRM ELLER EJ?

Et typisk problem der ofte opstår når forældre bevæger sig ud 'fri skærm' er, at den mængde tid barnet vil bruge på at game (eller andet) er langt over hvad den voksne synes er i orden.

Samtidig ligger der hos mange en (ubevidst) forventning om at barnet skal stoppe af sig selv inden h*n rammer den voksnes grænse, og når det så ikke sker, så tager man det som bevis for, at h*n ikke selv kan "styre det" og begynder at kontrollere igen.

Og så kører møllen derfra med konflikter over 'skærmtid' eller en konstant svingdørs-tilgang af kontrol-giv slip-kontrol-giv slip.

Men i virkeligheden handler det jo ikke om manglende styring, men om HVEM der har den...

Hvis man som forælder ikke kan være i sit barns skærmforbrug uden bekymring, så er det bedre at acceptere det faktum og løsne op for sine grænser

gradvist, fremfor at kaste sig ud i en situation man ikke er klar til at hvile i.

Fri skærm ER ofte tilfældet i mange unschooling-familier, men ikke fordi det er et mål i sig selv. Det er nærmere et bi-produkt som opstår helt naturligt af den tillid som forældre-barn relationen i unschooling bygger på.

Tillid til at barnet har et formål med at vælge skærmen. Tillid til at barnet får noget brugbart ud af det. Tillid til at barnets egen dømmekraft fungerer. Tillid til at skærmen ikke er en hindring men et redskab i barnets liv. Tillid til at den hverdag man sammen skaber, er berigende og interessant nok til at 'skærmen' er et aktivt tilvalg, og ikke en substitut for nærvær, samvær og oplevelser.

På den måde bliver frihed i det hele taget tit et resultat, når man som forælder arbejder sig igennem sine egne frygtbaserede forestillinger og overvisninger.